

Kass János tollrajzai

Az igazságot te mind migránsod.
A végeseket megöltél mázsolod.
A színpompákat fölhagyászatolod.
A kevélyeket udhagyjátod.

türelmetlen XX. századi vándorló embernek az elsuhanó tájról. Az úrhajósok közül is többen rajzolgattak a totális csöndben, lassan forogva saját tengelyük körül. Egyszer a koromfekete égboltot, az úrt látva, máskor a futball-labda nagyságú, távoli Földet. Tökéletes magányukban is arra vártak, hogy visszatérhessenek az ezer apró gonddal, szennyel, mocsokkal borított, demagógiával elrontott, de mégis ragyogónak tűnő Földre, ahol a dolgok sokfélesége, burjánzása, és nem az Ég és Föld közötti lebegés, de az élet minden gazdagsága adja az emberi sors hitét s hitelét a jövőért reménykedő és remegő emberiségnek.

Ebben a színpadképben foglalja el helyét a sokak által megkérdőjelezett tevékenység, az illusztráció is. Minden divat, így divat szidni egy műfajt is; de a gyermek első könyve, amit a kezébe vesz, illusztrálva van, és a Biblia is, amivel temetni mennek. A teoretikusok szerint az illusztráció másodrendű műfaj, de ez inkább itt, Európa szegletében vélemény, s végül nem is a szavak, de a művek kvalitása szabja meg az értékét és rangját minden tevékenységnek és ez mindaddig így marad, amíg könyv és könyvtár létezik a földön.

Kass János

MAGYAR KISGRAFIKÁK HOLLANDIÁBAN

Az a németalföldi városka, amelynek exlibris-gyűjteményéről itt szó lesz a térképen Hollandia déli részén található. Nevét Neunen-nek írják és Nünen-nek ejtik világszerte. A helység főként arról nevezetes, hogy

Fery Antal fametszete, X2

1883 és 1885 között itt élt Vincent van Gogh, akinek apja ezidőben a reformátusok lelkipásztora volt. A rövid, alig tíz éves festői periódusának felén járó művész mintegy 200 olajképet festett itt a mezőn dolgozó parasztokról, takácsokról. Számos arckép-tanulmány előzte meg ez időszak leghíresebb képét, a Krumplicevők című olajfestményt.

Huszonöt évvel ezelőtt Nuenen-ben VAN GOGH DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT létesült abból a célból, hogy összegyűjtse és bemutassa a művész itteni munkásságára vonatkozó emlékeket. Megtalálhatók itt a róla szóló könyvek, filmek, kiállítási katalógusok, de szép számban szerepelnek a gyűjteményben az őt ábrázoló, műveit idéző művészermek és kisgrafikák is. Ezek között megtisztelő hely illeti meg a magyar éremművészek alkotásait, ugyanis a világ első Van Gogh érmét magyar művész: Ferenczy Béni mintázta 1936-ban.

Az európai országokból mintegy 30 alkotó olyan ex libriseit őrzik itt, mely Van Gogh egy-egy alkotását, vagy arcképét ábrázolja. A kisgrafika magyar művészei közül

egy vagy több alkotással szerepel itt *Fery Antal, Stettner Béla, König Róbert, Nagy László Lázár, László Anna, Pásztor Csaba, Imre Lajos, Vincze László, Ūrmös Péter és Budai Tibor*. Az éremművészekhez hasonlóan grafikusaink is szép számmal vannak jelen ebben a sok turista által látogatott intézményben.

A dokumentációs központ megalapítója és a mai napig vezetője, *Ton de Brouwer* úr, hazánk művészeté-

nek nagy barátja, már két ízben járt Magyarországon. Jelenleg a negyedszázados évforduló alkalmából rendezendő kiállítás előkészítését végzi. Az előreláthatólag év végén megnyíló jubileumi kiállításukon művészermek és exlibrisek is szerepelnek majd, széleskörű nyilvánosságot biztosítva ezzel a magyar alkotásoknak.

Soós Imre

M Ū H E L Y

VÉN ZOLTÁN LEGÚJABB METSZETÉRŐL

Vén Zoltán rézmetszete, C2

A pápai Jókai Mór Városi Könyvtár azokra is gondolt, akik nemcsak reprint könyvek, kiadványok, képes- lapok szerelmesei, hanem eredeti műalkotások gyűjtői és a kisgrafika szakavatott értői is egyúttal. Az ezred- forduló ürügyén a korábbi évszázadok pápai városkép-ábrázolásai közül tervezett megjelentetni egy korhű technikával készült nyomatot.

E célból a rézmetszet kitűnő mesterét, Vén Zoltánt kérték fel, aki briliáns módon szinte újra metszette Gaspar Bouttats 1686 körül Antwerpenben (Jakobus Peeters által) kiadott mélynyomású lapját. A korabeli gyakorlattól sem volt idegen ugyanazon motívum több- szöri feldolgozása, így ennek a városképnek is két változata ismeretes. Ezek egyikén a következő kísé- rő- szöveg olvasható... "A. de Stadt Papa. B. het slot. C. eenem Visch-Vyver. D. de Watermoulens." Mindkét metszeten ugyanazon épületek ismerhetők fel minimá-

lis rajzi eltéréssel. A belső vár magasan kiemelkedik az épületegyüttesből, amelyet ó-olasz illetve részben új olasz bástyákkal erősített várfalak védenek és szinte az egész várost halastó övezi. Egy földnyelv vezet a város- kapuig, amelyen a kísé- rő- szövegben említett vízimalom látható. Az ebből a korból (1694) származó korabeli leírás (Conscriptio Arxis Papensis) még részleteseb- ben eligazít bennünket az alábbi idézet szerint:

"Az belső várban.... vagyon egy öregh Tömlöcz Ra- bokat tarto eszközzel egy mint bilincsekkel, kaloda- kal, vassokkal es Lakatokal együt, az Tömlöcz fölöt vagyon egy öregh konyha és azmint az konyhara bé- mennek az grádics alatt, vagyon egy kis boltocska, kiben a Sakács lakik."

Vén Zoltán a kétfajta Bouttats ábrázolást egyesítette úgy, hogy a kicsit részletesebb városábrázolás mellé a harci jelenetet választotta. Ez dinamikusabb kompozí-